

ĐỀ THI HỌC SINH GIỎI NGỮ VĂN 7

ĐỀ 1

Nội ơi, con nhớ!

(Nhà giáo: Nguyễn Văn Nhung)

Bây giờ thì tóc nội đã trắng phau. Thế là bao nhiêu năm tháng, bao nhiêu gian khổ mưu sinh, bao nhiêu nhọc nhằn khuya sớm đã nhuộm lên mái đầu của nội. Mười năm nội nằm trên giường là mười năm con nhìn nội mà rưng rưng nước mắt. Dẫu biết rằng tuổi già, tật bệnh khó tránh, mà sao con cứ đình ninh, dù thế nào thì nội vẫn có thể đi lại, để nội có thể đến nhà con nhà cháu, nhìn con cháu đông đàn, nội vui mà sống thật hạnh phúc những năm tháng còn lại của một cuộc đời chất chồng lam lũ, tảo tần...Nào ai có ngờ đâu cái ngày định mệnh ấy ập xuống, cướp đi những sinh hoạt thường ngày của nội. Để rồi giờ đây, nhìn mái tóc nội phải cắt ngắn, nhìn nội phải nằm mỗi nằm mòn một nơi, lòng con tái tê xa xót. Mái tóc dài vẫn khăn nâu của nội năm xưa đâu rồi, để con tiếc hoài tiếc mãi...!

Mỗi lần đến thăm nội là mỗi lần tuổi thơ sống bên nội lại hiện về trong con bao nhớ thương thao thiết. Dòng sông nhỏ trong veo, hiền hoà chảy ngang trước nhà nội, là nơi nội hay dắt con ra đó để tắm gội và tập bơi. Dòng sông ấy cũng là nơi nội thường cất đó, vớt nôm mỗi ngày, nhờ vậy mà con có được những món ăn đồng quê do nội làm. Tới nay, cứ nghĩ đến là con bùi ngùi, da diết nhớ cái hương vị đặc trưng của chúng.

Đó là món cá bóng kho của nội. Có gì cầu kì đâu mà sao ngon tới vậy. Nội ướp muối mắm kẹo đắng vừa vặn, hồi đó chưa có mì chính, nội chỉ rắc thêm ít lá gừng tươi cho vào nồi gang gầy củi. Khi nước sắp sôi nội vùi vào vùng tro hồng rồi rắc trấu phủ một lớp tro nguội ngoài cùng để giữ nóng. Nhờ bàn tay gia giảm khéo léo của nội, nồi cá bắc ra không bao giờ bị khô, bị cháy do quá lửa. Những con cá trong nồi đều cho một màu vàng óng, khô cong và săn chắc. Mở vung ra từ xa đã thấy khói toả, mang theo hương thơm của nước mắm, của lá gừng, của cá bóng đồng. Con ở trên ăn bùi và dai, con ở dưới, sát đáy nồi thì vừa dai vừa giòn, vừa bùi vừa ngậy. Cái khéo của người làm món này là thời gian ủ tro trấu vừa phải, cá chín và ngấm gia vị từ từ, người làm bắc ra đúng tầm, để không cháy không khô, cũng không còn đọng nước, đảm bảo cho con cá khi gắp ra còn nguyên vẹn mà không bị vỡ, bị nát.

Nhớ ơi, mùa nước nổi, phù sa nơi dòng sông Hồng đỏ quạch, chảy tràn vào những nhánh sông nhỏ bên nhà, mang theo những con cua rạm trôi, con nào con nấy vàng khươm, to gần bằng chén con. Ông nhắc đó đem về cả chậu cua. Bà bẻ

góng giã nấu canh, còn mình cua thì đập giập kho khô. Cũng con cua ấy, có lần nội lại bóc mu, kêu hét gạch đem xào món với đồ dưa. Lần nào cũng vậy, con lại nhong nhong cầm bát sang bà ăn rình. Bà chọn con to nhất, cắn nhỏ, rồi trộn gạch cua vào bát cơm cho con, chỉ hai ba đũa là bát cơm đã vàng khắp, ăn rất béo rất bùi. Còn canh cua nội nấu với rau cải thái nhỏ cũng thật ngon và khác người. Nhìn bát canh riêu đong thành mảng lớn giữa nồi, màu nước trong xanh, rau vừa chín tới, mùi lá gừng tươi quyện mùi rau cải, đủ thấy bàn tay nội khéo léo chi chút, nâng niu ngon lửa đến thế nào!

Giờ đây bếp ga bếp điện đã thay thế bếp rom bếp rạ của nội năm xưa. Ngồi bên mâm cơm, nhiều khi con ngơ ngẩn nghĩ về nội, nhớ về những món ăn nội làm. Con rủ rì kể cho hai cháu nghe những câu chuyện về nội, về sự gòn gàng, ngăn nắp của nội. Cơm canh nội nấu, tất cả đều bằng bếp rom nhưng tuyệt nhiên không bao giờ thấy một chút bụi tro nào bay vào, ngay cả thành nồi cũng được nội lau sạch trước khi dọn lên nhà. Có người bảo muốn biết sự đảm đang, nếp ăn nếp ở của người phụ nữ đến đâu cứ vào bếp là biết ngay. Quả đúng như vậy, cái bếp của nội lúc nào cũng sạch sẽ, ấm áp suốt bốn mùa, đến một cọng rom cũng không bao giờ nội để vương để vãi...

Nội ơi, giá như nội còn khoẻ, hẳn cái bếp của nội giờ đây đâu nên nổi lạnh lẽo thế này. Vẳng bóng nội ra vào hôm sớm, vẳng bàn tay thu quét của nội, cái bếp thành trống trải, eo sèo. Giá nội còn đi lại được, thì dầu ông không còn nữa, cái đó, cái nơm không có ai đan ai bỏ thì con cũng tìm mua được con cua, con bóng về cho nội kho, nội nấu, để cho chắc nội ăn, để cho chúng biết thưởng thức và thấm thía được thế nào là hương vị đồng quê giữa bộn bề cuộc sống hiện đại hôm nay.

Nội năm đó nhìn thời gian chậm chảy mà lòng con sắt se quắt quay. Càng nhớ thuở thiếu thời bên nội, lòng con càng thương nội, nội ơi!

Bài tham khảo:

PHÂN TÍCH, CẢM NHẬN TẢN VĂN “ NỘI OI, CON NHỚ” CỦA NGUYỄN VĂN NHƯỢNG!

Này là gió thổi khúc tình ca khẽ lay động những bông cúc đại đàng nằm ủ rũ bên vệ đường vươn mình đón cái vuốt ve ngọt ngào của gió. Này là bầu trời nhẹ nhàng lững lờ để lộ những đám mây ánh hồng trong ánh nắng hoàng hôn. Này là những giọt nước mắt thoát ra từ trong sách vào cuộc đời để gột rửa bao căn cõi sỏi đá để làm mát lòng nhân thế, để những điệu hồn khẽ trở mình như những bong bóng mưa len lỏi trên khắp lối về. Có phải vậy không mà hàng ngàn năm nay văn chương cuộn mình trong cái dòng máu nóng hổi của tình yêu, tình

người nông thắm. Đắm chìm trong suy nghĩ ấy, tôi bất chợt nhớ về tản văn “Nội ơi, con nhớ” của Nguyễn Văn Nương cũng thắm đượm tình yêu nông thắm như thế. Đó là tình cảm của người cháu dành cho người bà đáng kính gắn bó qua năm tháng trưởng thành được thể hiện dưới góc nhìn của nhân vật “tôi”. Và nhân vật “tôi”- điều khiến độc giả ấn tượng hơn cả là một người giàu tình yêu thương, sự trân trọng dành cho người bà lam lũ, tần tảo suốt một đời đang dần bước vào những ngày “gần đất xa trời”.

Ngay từ những lời giới thiệu đầu tiên ta đã thấy dạt dào tình cảm đối với người bà của nhân vật “tôi” không hề che dấu mà được bộc lộ trực tiếp “Bây giờ thì tóc nội đã trắng phau. Thế là bao nhiêu năm tháng, bao nhiêu gian khổ mưu sinh, bao nhiêu nhọc nhằn khuya sớm đã nhuộm lên mái đầu của nội. Mười năm nội nằm trên giường là mười năm con nhìn nội mà rung rung nước mắt”. Nỗi đau bệnh tật giày xéo thân xác của người bà không khác nào mỗi đòn tra tấn tinh thần làm tan nát trái tim người cháu thơ. Mười năm bà nằm là mười năm tâm hồn cháu chưa ngừng đau đớn. Nhân vật “tôi” tự thấy xót xa tủi, hờn số phận tàn nhẫn đã cướp đi hạnh phúc người bà tảo tần lam lũ một đời “...Nào ai có ngờ đâu cái ngày định mệnh ấy ập xuống, cướp đi những sinh hoạt thường ngày của nội. Để rồi giờ đây, nhìn mái tóc nội phải cắt ngắn, nhìn nội phải nằm mỗi nằm mòn một nơi, lòng con tái tê xa xót”. Muôn nghìn cung bậc của nhân vật “tôi” được thể hiện chỉ qua một đoạn tự thuật ngắn từ “rung rung nước mắt” đến “cõi lòng tái tê” rồi một lần nữa hoài niệm “tiếc mãi” với mái tóc dài vấn khăn nâu của bà trước sự vô tình của thời gian. Những tình cảm chân thành được thể hiện bằng một lối hành văn mượt mà, sâu lắng khiến những người du ngoạn trên những trang viết rung động như chính chúng ta trải qua bao thăng trầm trong cảm xúc cùng nhân vật “tôi”

Nương gót chân tìm về những ngày bên bà nội, nhân vật “tôi” như tìm thấy cả bầu trời tuổi thơ của mình âm thầm nhạt nhòa từng thanh âm hồi ức, chấp vá những mảnh vỡ bạc màu thành thước phim kỷ niệm. Lời văn của Nguyễn Văn Nương như có thần, phục dựng trước mắt người đọc từng chi tiết của tuổi thơ chân thật mà sống động. Đó là nơi có con sông hiền hoà, có những món ăn đồng quê có hương vị đặc trưng khiến “tôi” bùi ngùi da diết mỗi khi nhớ về. Đặc biệt món cá bống kho của nội đã trở thành nét chạm khắc vào tâm trí đứa cháu thơ “có gì cầu kì đâu mà sao ngon tới vậy”.

Nhân vật “tôi” miêu tả từng chi tiết chế biến món ăn như thể tất cả mới xảy ra ngày hôm qua còn hằn lại trong kí ức “Nội ướp muối mắm kẹo đắng vừa vặn, hồi đó chưa có mì chính, nội chỉ rắc thêm ít lá gừng tươi cho vào nồi gang gày củi. Khi nước sấp sấp nội vùi vào vùng tro hồng rồi rắc trấu phủ một lớp tro nguội ngoài cùng để giữ nóng. Nhờ bàn tay gia giảm khéo léo của nội, nồi cá bắc ra không bao giờ bị khô, bị cháy do quá lửa. Những con cá trong nồi đều cho một